

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์รายวัน” นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

สำหรับคำว่า “หนังสือพิมพ์” นั้น มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายดังนี้

“หนังสือพิมพ์ คือ สิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดติดต่อกันตามลำดับ และมีลักษณะเป็นกระดาษใหญ่จำนวนมากหลายแผ่นพับได้ มีจุดมุ่งหมายในการเสนอข่าวสารและสิ่งที่น่าสนใจทั่วไปตามปกติ กำหนดออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ แต่ถ้าเพื่อการศึกษาอาจจะออกเป็นรายปักษ์หรือรายเดือนก็ได้” (Carter V. Good, 1956)

“หนังสือพิมพ์รายวัน คือ หนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน มักจะพิมพ์ในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ ลงข่าวทุกชนิด เช่น ธุรกิจ ข่าวในประเทศ ข่าวกีฬา ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง เป็นต้น โดยข่าวที่นำมาลงต้องเป็นข่าวสด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้น หรืออย่างช้าไม่เกิน 2-3 วัน” (Julion Adams, 1959)

“หนังสือพิมพ์เป็นแหล่งรวบรวมข่าวสาร ความบันเทิง พิมพ์บนกระดาษราคาถูก ซึ่งอาจจะพิมพ์ออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน หนังสือพิมพ์จะล้ำสมัยไปทันทีที่ฉบับใหม่ปรากฏขึ้น” (Duanc Bradley, 1971)

“ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484 มาตรา 4 ได้ให้คำจำกัดความของหนังสือพิมพ์ว่า หนังสือพิมพ์ หมายความว่า สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจำหน่ายเช่นเดียวกัน และออกเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม” (พิศิษฐ์ ขวลาธรวัช, 2538)

“หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม มนุษย์เราจะสามารถทราบข่าวสาร เหตุการณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นไม่ว่าใกล้หรือไกลตัวได้จากหนังสือพิมพ์” (ดร.ณิ หิรัญรักษ์, 2529)

ตามศัพท์ คำว่า หนังสือพิมพ์ ถอดจากคำภาษาอังกฤษว่า “NEWSPAPER” NEW หมายถึงข่าว PAPER คือ กระดาษ เมื่อแปลรวมกันก็คือ “กระดาษข่าว” หมายถึง “กระดาษสำหรับรายงานข่าว” แต่เดิมคนไทยเรียก หนังสือพิมพ์ว่า “หนังสือข่าว” การเรียกเช่นนั้นนั้นแสดงให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ออกมาในลักษณะที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอหรือบอกข่าวคือ พิมพ์ข่าวเป็นธุรกิจหลัก จึงเรียกว่า “หนังสือข่าว” (ประจัน วัลลิโก, 2519)

จากความหมายและคำอธิบายต่าง ๆ ข้างต้นนี้ พอจะสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์คือสิ่งพิมพ์ที่นำเสนอเนื้อหาข่าวสาร บทความวิจารณ์ ภาพข่าว สารคดีต่าง ๆ อันเป็นที่น่าสนใจของประชาชนทั่วไป โดยออกเป็นประจำหรือไม่ก็ตาม มีลักษณะเป็นกระดาษขนาดใหญ่ จำนวนหลายแผ่นพับ

ลักษณะของหนังสือพิมพ์

“รูปแบบของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มักเป็นมาตรฐานเดียวกันคือ ใช้กระดาษไม่ติดนักหลายแผ่นเรียงซ้อนกัน และไม่เย็บติดกัน ขนาดของกระดาษที่ใช้มี 2 ขนาด คือ ขนาด 15” x 22” หรือเรียกว่าหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ (Full Size) และขนาด 11” x 13” ซึ่งมีขนาดของหน้าประมาณ 1/2 ของหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ หรือเรียกโดยทั่วไปว่า ขนาดแทปโลบด์ (Tabloid)” (ดร.ณิ หิรัญรักษ์, 2530)

ตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, เดลินิวส์, มติชน, ข่าวสด เป็นต้น

ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ขนาดแทปโลบด์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ข่าวหุ้น, สยามกีฬา, สตาร์ชอคเกอร์, สปอร์ตเดมส์

ประเภทของหนังสือพิมพ์

Colin Seymour (1968) แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ตามลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา 2 ประเภทคือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ (The Quality Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่ตอบสนองความรู้ ความคิดเห็นของผู้อ่านในระยะยาว เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ในด้านข่าว บทความ ความคิดเห็น ตั้งอยู่บนความจริงของข้อเท็จจริง การอธิบายเบื้องหลัง ประเด็นข่าว เขียนถูกต้องตามหลักวิชาการ การจัดวางรูปแบบไม่เน้นเรื่องความสวยงามสะดุดตา ผู้อ่านส่วนใหญ่เป็นพวกปัญญาชน และเป็นนักวิชาชีพที่สนใจเรื่องการเมืองการปกครอง การบริหารบ้านเมืองของรัฐบาล

2. หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งปริมาณ (The Quantity Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาส่วนใหญ่สนองตอบความต้องการผ่อนคลายอารมณ์ของผู้อ่านทันที เนื้อหาข่าวส่วนใหญ่เกี่ยวกับความสนใจของมนุษย์ (Human Interest) ข่าวบันเทิง ข่าวตลกตลก เรื่องราวอารมณ์ ข่าวการเมืองที่หนักเกินไป การจัดวางรูปแบบเน้นให้สะดุดตาคนอ่าน การพาดหัวข่าวเร่งเร้าความสนใจด้วยตัวอักษรใหญ่ ๆ สาระส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์ ผู้อ่านเป็นคนส่วนใหญ่ของประเภท

พีระ จิตรโสภณ (2532) ได้แบ่งประเภทหนังสือพิมพ์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- แบ่งตามลักษณะเนื้อหา
 - แบ่งตามรูปแบบ
 - แบ่งตามลักษณะการจำหน่ายเผยแพร่
 - แบ่งตามหลักเกณฑ์เฉพาะอื่น ๆ
- รายละเอียดแต่ละหลักเกณฑ์สรุปได้ดังนี้

1. การแบ่งตามลักษณะเนื้อหา

1.1 หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม (Popular Newspaper) และประเภทคุณภาพ (Quality Newspaper)

1.1.1 หนังสือพิมพ์ประชานิยม บางคนเรียกว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณ เพราะเหตุที่เป็นหนังสือพิมพ์ที่คนทั่วไปนิยมอ่านแพร่หลายทั่วไป มีจำนวนค่อนข้างสูง ข้อบ่งบอกถึงลักษณะของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ไม่ได้อยู่ที่จำนวนจำหน่ายเป็นสำคัญ แต่อยู่ที่เนื้อหาและวิธีการเสนอเนื้อหาเหล่านั้นให้กับผู้อ่าน จุดเด่นของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้คือ เน้นการเสนอข่าวประเภทเร้าอารมณ์ผู้อ่าน (Sensational) เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวภัยพิบัติต่าง ๆ ข่าวเกี่ยวข้องกับเพศ ข่าวบุคคล ตลอดจนข่าวความขัดแย้งและรุนแรงต่าง ๆ ข่าวลักษณะนี้เป็นข่าวประเภทที่คนธรรมดาสามัญทั่วไปสนใจตามสัญชาตญาณ (Human Interest) บางทีเราก็เรียกข่าวประเภทนี้ว่า ข่าวเบา (Soft news) นักวิชาการจัดข่าวที่ทำให้ผลตอบแทนทางอารมณ์โดยทันที (Immediate rewards)

1.1.2 หนังสือพิมพ์คุณภาพ ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีคุณภาพดีเสมอไป แต่หมายถึงลักษณะการเสนอเนื้อหาเน้นหนักข่าวประเภทหนัก ๆ (Hard news) เช่น ข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา ข่าวประเภทนี้มุ่งสนองความรู้ ความคิดเห็นเป็นสำคัญ ให้ผลกับผู้อ่านในระยะยาว (delayed reward) กล่าวคือ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้ เช่น เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นรูปแบบการเขียนไม่หวังว่า เร้าอารมณ์เหมือนกับหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม มีลักษณะค่อนข้างจริงจังมากกว่า เนื้อหาข่าวหรือบทความจะหนักไปทางรายละเอียด ข้อเท็จจริงใช้เหตุผล มากกว่าใช้สำนวนโวหาร

1.2 หนังสือพิมพ์ทั่วไป (General Newspaper) และหนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Specialized Newspaper)

1.2.1 หนังสือพิมพ์ทั่วไป เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีความหลากหลายในการเสนอเนื้อหา ตั้งแต่ข่าวคนเดินถนนจนถึงข่าวในรั้วในวัง มีทั้งข่าวบทความ บทวิจารณ์ และคอลัมน์ต่าง ๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ ด้านการศึกษาวิชาการ ด้านสังคม สตรี ด้านศิลปะ บันเทิง วัฒนธรรม และกีฬา เป็นต้น

1.2.2 หนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่อง (หรือเฉพาะกลุ่ม) เช่น หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจ จะเสนอเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ธุรกิจการเงิน การค้าเท่านั้น แม้มีเรื่องลักษณะอื่น ๆ เช่น ข่าวการเมือง ข่าววิทยาศาสตร์เทคโนโลยี แม้แต่ข่าวสังคมบันเทิงอยู่ด้วย แต่จะเกี่ยวกับเศรษฐกิจหรือธุรกิจ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมเสมอ

2. การแบ่งตามลักษณะการจำหน่าย

การแบ่งตามลักษณะการจำหน่ายนี้จะคำนึงถึงเวลา ระยะเวลา และขอบเขตหรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ในการพิมพ์จำหน่ายเผยแพร่

2.1 เวลาตามลักษณะเวลาในการพิมพ์จำหน่ายเผยแพร่

2.1.1 หนังสือพิมพ์เช้า (Morning newspapers) หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายตามปกติเป็นประจำในเวลารุ่งอรุณของแต่ละวัน

2.1.2 หนังสือพิมพ์บ่าย (Afternoon Newspapers) หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่ออกจำหน่ายในตอนบ่ายหรือตอนเย็น

2.2 ระยะเวลาหรือช่วงเวลาในการออกจำหน่ายเผยแพร่ ภาษาหนังสือพิมพ์เรียกว่าเป็น “ราย” ซึ่งแบ่งเป็นรายวันและไม่ใช่รายวัน หรือรายวันกับรายสัปดาห์

2.2.1 หนังสือพิมพ์รายวัน (Daily Newspapers) หมายถึง หนังสือพิมพ์ไม่เช้าหรือบ่ายที่ออกเป็นประจำทุกวัน

2.2.2 หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ (Weekly Newspapers) หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่พิมพ์ออกจำหน่ายเป็นประจำในวันหนึ่ง สัปดาห์ละครั้ง เช่น ออกทุกวันอาทิตย์ หรือวันพุธ เป็นต้น

2.3 ขอบเขตหรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ นิยมแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ หนังสือพิมพ์ระดับชาติ และหนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่น

2.3.1 หนังสือพิมพ์ระดับชาติ (National Newspaper) หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายแพร่หลายทั่วไปทุกส่วนของประเทศ เนื้อหาข่าวสารเป็นเรื่องที่ทุกคนให้ความสนใจ

2.3.2 หนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่น (Local Newspaper) หมายถึง หนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นรายวันหรือไม่ใช่รายวันก็ตามที่พิมพ์จำหน่ายเผยแพร่ในท้องถิ่นนั้นๆ อาจเป็นระดับชุมชน ระดับจังหวัด หรือระดับภูมิภาคก็ได้ มีเนื้อหาสาระที่เน้นหนักข่าวสารเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวในท้องถิ่นนั้นๆ เป็นสำคัญ

3. การแบ่งตามลักษณะรูปแบบ

การแบ่งตามลักษณะรูปแบบนี้จะถือขนาดรูปเล่มของหนังสือพิมพ์เป็นเกณฑ์ มีอยู่ 2 ขนาดมาตรฐานกับขนาดเล็กหรือขนาดแทปลอยด์

3.1 หนังสือพิมพ์ขนาดมาตรฐาน (Standard Newspapers) บางทีก็เรียกว่าขนาดใหญ่หรือขนาดกว้าง (Broadsheet Newspapers) หนังสือพิมพ์ขนาดนี้ส่วนมากจะมีขนาดกว้างประมาณ 14-17 นิ้ว และยาวหรือลึกประมาณ 23 นิ้ว

3.2 หนังสือพิมพ์ขนาดเล็กหรือแทปลอยด์ (Tabloid Newspapers) มีขนาดครึ่งหนึ่งของขนาดมาตรฐาน คือ กว้างราว ๆ 8-11 1/2 นิ้ว และยาวหรือลึกประมาณ 11-14 1/2 นิ้ว บางทีเรียกว่าขนาดพับครึ่ง

4. การแบ่งตามหลักเกณฑ์อื่น ๆ

4.1 หนังสือพิมพ์ในสถานศึกษา (School Newspapers) คือ หนังสือพิมพ์ที่จัดทำโดยกลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา ในนามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

4.2 หนังสือพิมพ์แจก (Free Newspapers) เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทให้เปล่า มักจะมีโฆษณามากกว่าเนื้อหา

4.3 หนังสือพิมพ์กำแพง (Wall Newspapers) หรือหนังสือพิมพ์ฝาผนัง หมายถึง หนังสือพิมพ์ในลักษณะ โปสเตอร์หรือ โป้ประกาศที่ติดไว้ตามกำแพงเพื่อให้ประชาชนอ่าน

4.4 หนังสือพิมพ์ใต้ดิน (Underground Newspapers) หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่จัดขึ้นโดยกลุ่มคน บุคคลจำนวนหนึ่ง เพื่อสนับสนุนหรือต่อต้านในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

4.5 หนังสือพิมพ์แนวใหม่ (News Journalism) หรือหนังสือพิมพ์ในลักษณะใหม่ หมายถึง หนังสือพิมพ์ที่มีวิธีการเขียนหรือรายงานข่าวแตกต่างไปจากแนวหรือหลักการดั้งเดิมที่ยึดถือกันมาในวารสารศาสตร์ หนังสือพิมพ์แนวใหม่นี้มีหลายประเภทคือ

4.5.1 หนังสือพิมพ์ที่ไม่ถือหลักความเป็นกลาง (Advocary Journalism)

4.5.2 หนังสือพิมพ์เชิงวรรณกรรม (Literary Journalism)

4.5.3 หนังสือพิมพ์ที่เสนอตัวเป็นทางเลือกใหม่ (Advocary Journalism)

4.5.4 หนังสือพิมพ์ที่ชัดเจนถูกต้องแม่นยำ (Precision Journalism)

4.5.5 หนังสือพิมพ์เพื่อการพัฒนา (Development Journalism)

บทบาทหน้าที่และอิทธิพลของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่เก่าแก่ที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนประเภทอื่น และจัดว่าเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาท อิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก นอกจากจะเป็นสื่อที่คงทนถาวรแล้ว ข้อความที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์จะขึ้นขาวปรากฏเป็นเอกสารอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537)

“ข้อความที่ได้รับการพิมพ์ลงไปในหน้ากระดาษนั้น เป็นข้ออันพึงถือเป็นหลักฐานได้อย่างถาวร ข้อความเหล่านี้อาจจะนำขึ้นมาอ่านเมื่อไรก็ได้ตามที่ผู้อ่านจะพึงปรารถนา หรือมีเวลาว่างพอ หรือมีจิตใจปลอดโปร่งสบายพอ หน้ากระดาษของหนังสือพิมพ์ก็มีอยู่อย่างเหลือเฟือเพื่อที่จะเสนอรายงานข่าวได้อย่างล้าลึกกว้างขวางกว่าเครื่องมือสื่อสารมวลชนชนิดอื่น และสามารถจะเสนอรายงานข่าวในลักษณะที่เรียกว่า ตีความหมายหรือแปลความหมายในสาระสำคัญของข่าวนั้น ๆ ได้ด้วย หนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนอย่างเดียวที่สามารถจะแสดงทัศนะของตนเองได้โดยคอลัมน์ บทบรรณาธิการ เพื่อชี้แนะให้ผู้อ่านได้คิดในปัญหาสำคัญ ๆ ของกาละนั้น ๆ หรือเพื่อสกัดทันทานกรณีต่าง ๆ บางกรณีที่จะกลายเป็นอันตรายต่อชุมชนพร้อมกันในคราวเดียวก็สามารถตีพิมพ์ทัศนะของผู้อ่านได้อย่างเต็มที่ ชนิดที่ไม่มีเครื่องมือสื่อสารมวลชนชนิดอื่นใดจะทำได้” (Metz, William, อ้างในมาลี บุญศิริพันธ์, 2537)

หนังสือพิมพ์ถือเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่ทำหน้าที่สำคัญในการตอบสนองความต้องการของสังคม ดังที่แมคเคอล (Denis McQuail, 1983) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่หลักของสื่อมวลชน ดังนี้

1. การให้ข่าวสาร (Information) โดยการรายงานข่าวและนำเสนอข่าวที่เกิดขึ้นแก่ให้ประชาชนรับทราบ การนำเสนอจะต้องเป็นสารสนเทศหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากเหตุการณ์ เพื่อให้ทราบถึงสัมพันธภาพแห่งอำนาจ ช่วยส่งเสริมในการเกิดนวัตกรรม การปรับตัว และความก้าวหน้า

2. การประสานสัมพันธ์ (Correlation) โดยการอธิบาย แปลความหมายของเหตุการณ์และข่าวสาร ให้ความสนับสนุนแก่อำนาจหน้าที่ที่สถาบันที่ยอมรับแล้ว ทำให้เกิดการสังคมนทางสังคม (Socialization) ประสานกิจการต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน ทำให้ความยินยอม

พร้อมใจ (Consensus) การจัดระเบียบอะไรก่อนอะไรหลัง และการบอกให้รู้ว่าสภาพทางสังคม เป็นเช่นไร

3. ความต่อเนื่อง (Continuity) ได้แก่ การแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมหลัก (Dominant Culture) และการยอมรับวัฒนธรรมย่อย (Subcultures) รวมทั้งพัฒนาการของวัฒนธรรมใหม่ ก่อให้เกิดและสร้างไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของคนทั่วไป

4. ความบันเทิง (Entertainment) โดยให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเสนอวิธีการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อลดความตึงเครียดทางสังคม

5. การระดมกำลัง (Mobilization) เป็นการระดมความคิด ได้แก่ การรณรงค์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการรณรงค์ด้านการเมือง การสงคราม การพัฒนาเศรษฐกิจ การทำงาน การศาสนา

มาลี บุญศิริพันธ์ (2538) กล่าวถึงหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. การให้ข่าวสาร หนังสือพิมพ์มีหน้าที่หลัก คือต้องแสวงหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมารายงานให้ประชาชนได้ทราบ อาจรายงานในลักษณะของข่าว บทความ สารคดีหรือคอลัมน์ต่าง ๆ โดยจะต้องเป็นของเท็จจริงที่สมบูรณ์ครบถ้วนมากที่สุดเท่าที่ทำได้ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบเหตุการณ์ทั้งหมดอย่างถูกต้อง และสามารถวินิจฉัยเหตุการณ์ได้ด้วยตนเอง

2. การให้ข้อเสนอแนะ ต้องไม่ใช่การเสนอแนะในรายงานข่าว เพราะข่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง การแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือต่อข่าวที่ได้ รายงานไปแล้ว ควรกระทำผ่านทางคอลัมน์อื่น ๆ เช่น บทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ บทความ เป็นต้น

3. การให้ความบันเทิง หมายถึง ความบันเทิงที่ผู้อ่านได้รับจากการอ่านเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด และพักผ่อนสมองไปด้วยในเวลาเดียวกัน เช่น การอ่านการ์ตูน สารคดี และบทวิจารณ์ต่าง ๆ

4. การเป็นสื่อในการโฆษณา การขายเนื้อที่โฆษณาเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ โฆษณาเป็นเส้นโลหิตของธุรกิจหนังสือพิมพ์ ถ้าไม่มีโฆษณาหนังสือพิมพ์ก็ไม่สามารถอยู่ได้ และหนังสือพิมพ์อาจจะต้องมีราคาแพงขึ้น

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการในสังคม แต่บทบาทหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ก็คือ การเสนอเรื่องราวและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมให้ประชาชนได้รับทราบ ซึ่งเรื่องราวและข้อเท็จจริงเหล่านี้เรียกว่า “ข่าว”

2. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องข่าว

ได้มีผู้นิยามคำจำกัดความขอ คำว่า “ข่าว” ไว้หลายประการ และมีความหมายของ คำจำกัดความส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน

เคอร์ทัส แมคคูแกล (Curtis D. Macdougall อ้างใน บงบุทช รักษาศรี, 2532) ได้ ให้คำนิยามของข่าวไว้ดังนี้

ข่าว คือ สิ่งที่ผู้อ่านต้องการทราบ

ข่าว คือ สิ่งที่ประชาชนต้องการอ่าน และสิ่งดังกล่าวนั้นจะต้องไม่ละเมิดท

บัญญัติแห่งกฎหมายและศีลธรรม

ข่าว คือ สิ่งที่เกิดขึ้นและประชาชนให้ความสนใจ

ข่าว คือ สิ่งที่ประชาชนกล่าวถึง สิ่งดังกล่าวซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากเท่าไร ยิ่งทำให้ข่าวมีคุณค่ามากขึ้น

ข่าว คือ ความถูกต้องและความทันต่อเวลาของสิ่งที่ เกิดขึ้น การค้นพบสิ่งใหม่ ความคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องต่าง ๆ ที่สามารถจำแนกออกมาเสนอเพื่อความพอใจหรือเพื่อความสนใจของผู้อ่าน

ข่าว คือ อะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของประชาชน อะไรก็ตามซึ่งเป็นที่ น่าสนใจในปัจเจกบุคคลเกี่ยวกับการบอกเล่า กิจกรรม การแสดงออกหรือพฤติกรรมส่วนตัว

ข่าว คือ ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นและผลของสิ่งที่เกิดขึ้น

ข่าว คือ ข้อเท็จจริงสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้น เหตุการณ์หรือแนวคิดซึ่งเป็นที่ป้ดูชนสนใจ ซึ่ง มีผลหรือมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์หรือความผาสุกของมนุษย์

ข่าว คือ อะไรนั้นขึ้นอยู่กับประชาชนและเป็นสิ่งที่วัดความสนใจของประชาชน

ข่าวประกอบด้วยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่สนใจของปุถุชนทั่วไป และข่าวที่ดีที่สุด เป็นสิ่งที่ผู้อ่านจำนวนมากสนใจ

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537) ให้องค์ประกอบพื้นฐานของข่าว 3 ประการคือ ความน่า สนใจ (Interest) ข้อเท็จจริง (facts) และผู้อ่าน (Readers) กล่าวคือ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นต้องเป็น

สิ่งที่น่าสนใจสำหรับผู้อ่านหนังสือพิมพ์ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องรายงานข้อเท็จจริงให้เป็นที่สนใจแก่ผู้อ่าน

ความน่าสนใจ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วทำให้ประชาชนสนใจใคร่รู้ อยากติดตาม คุณสมบัติข้อนี้จะเป็นข้อที่สำคัญของรายงานข่าว เพราะข่าวเมื่อขาดความน่าสนใจแล้ว คนก็จะไม่อ่านผู้สื่อข่าวที่มีความชำนาญ และมีประสบการณ์จะพยายามเขียนข่าวให้น่าสนใจ และน่าอ่านโดยไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ข่าวที่น่าสนใจคือข่าวที่ผู้อ่านมีความตั้งใจต้องการอ่านมากที่สุด โดยมีองค์ประกอบของข่าวที่ทำให้ผู้อ่านทั่วไปมักให้ความสนใจเป็นพิเศษดังนี้

1. ความสด (Immediacy) หมายถึง ความรวดเร็วในการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ผู้อ่านได้รับทราบอย่างทันทีทันควัน การรายงานข่าวรวดเร็วเท่าไรคุณค่าของความสดของข่าวก็จะมีมากขึ้น

2. ความใกล้ชิด (Proximity) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใกล้ตัวกับผู้อ่าน หนังสือพิมพ์ ทั้งด้านระยะทาง เวลา และความคิด ถ้าใกล้มากก็จะมีคุณค่าทางข่าวสูงกว่าเหตุการณ์ที่เกิดไกลออกไป ความใกล้ชิดอาจเป็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางจิตใจ ความคิด สถานที่ หรือบุคคลซึ่งมีความผูกพันทางใดทางหนึ่งกับผู้อ่าน

3. ความเด่น (Prominence) ครอบคลุมถึงความความเด่นของบุคคล สถานที่ หรือเวลาของเหตุการณ์ หรือบุคคลในเหตุการณ์ เช่น ช่วงเวลาของการเลือกตั้ง สภาผู้แทนราษฎร ช่วงเวลาของการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีเดินทางไปต่างประเทศ นางสาวไทยเดินทางไปประกวดนางงามจักรวาล เป็นต้น เหตุการณ์ใดที่มีองค์ประกอบของความเด่นดังกล่าวมากก็มักได้รับความสนใจในคุณค่าเชิงข่าวสูง ได้รับการพิจารณาตัดสินใจให้ลงพิมพ์ก่อนเสมอ

4. ความผิดปกติ (Unusualness) โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้ว มักสนใจต่อสิ่งใดก็ตามที่แปลกหรือไม่เคยเห็นมาก่อน เช่น แม่คนหนึ่งให้กำเนิดลูกแฝดถึง 8 คน หรือเด็กอายุ 5 ขวบ สามารถคำนวณเลขหลักล้านได้ภายในห้าวินาที เป็นเรื่องที่ไม่เกิดขึ้นบ่อยนัก คนจึงอยากรู้ในรายละเอียดมากกว่าเหตุการณ์ปกติ เหตุการณ์ประเภทนี้จะปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์เป็นครั้งคราวแล้วแต่ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด

5. ด้วยตัวเองหรือเกิดกับสิ่งมีชีวิตในโลก องค์ประกอบนี้เป็นเรื่องของความ สัมพันธ์ทางอารมณ์ จิตใจ เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของมนุษย์ทั่วไป เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมทางอารมณ์กับบุคคลในข่าวด้วย เช่น ความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ เห็นใจ เข้าใจ สงสาร อยากมีส่วนร่วมช่วยเหนือ ถ้าเหตุการณ์ทำนองเดียวกันอาจเกิดกับตนเองแล้ว ควรทำอย่างไร เป็นเหตุการณ์ที่อาจมีโอกาสเกิดกับทุกคนได้ เช่น ข่าวคนท้องผู้หิวโหย หรือ ข่าวเด็กยากจนหัวสมองดี อยากเรียนหนังสือต่อสูง แต่ไม่มีผู้อุปการะจนต้องฆ่าตัวตาย เป็นต้น

6. ความขัดแย้ง (Conflict) ข่าวจากหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ เกิดจากความขัดแย้ง ไม่ลงรอยกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย เช่น ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ขัดแย้งทางอุดม- การณ์ ขัดแย้งทางความคิดทางเพศ ความขัดแย้งมีคุณค่าทางข่าวสูง เพราะเป็นธรรมชาติของ มนุษย์ อยากรู้ อยากทราบถึงสาเหตุของความขัดแย้ง กระทบที่จะติดตามถึงที่สุด ตัวอย่างใกล้ ตัวที่เห็นได้ชัด ก็คือ หากเกิดอุบัติเหตุรถยนต์ชนกัน ณ ถนนสายหนึ่งสายใดจะมีคนเข้าไปมุงดู กันมากมายเพียงเพื่ออยากทราบว่าทั้งสองฝ่ายจะตกลงกันได้อย่างไร ใครผิด ใครถูก เพราะนั่น คือสาเหตุของการขัดแย้งอย่างหนึ่ง หรือข่าวมาตรการที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางผล ประโยชน์ เช่น กรณีตัวปลอมของบริษัท ขนส่ง จำกัด ความขัดแย้งทางการเมือง ระหว่างพรรค การเมือง ล้วนเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความสนใจได้เสมอ

7. ความลึกลับซับซ้อน (Suspense) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถคลี่คลายให้ กระจ่าง หรือยังไม่สามารถเสาะหาสาเหตุที่แท้จริงแล้ว มักกระตุ้นให้ผู้อ่านสงสัยใคร่ติดตาม ให้ถึงที่สุด เช่น กรณีรถชนกัน ถ้าทั้งสองฝ่ายยังไม่สามารถตกลงกันได้ในเวลาอันรวดเร็วผู้คน ก็นั่งจ๊ะจ๋า ๆ รอ ๆ ฟังงานทั้งสองฝ่ายแยกย้ายกันไป หรือข่าวเกี่ยวกับการฆาตกรรมลึกลับซ่อน เงื่อน ผู้สื่อข่าวจะต้องติดตามอย่างต่อเนื่องและคลี่คลายเงื่อนปมจนหายกระจ่าง ซึ่งทำให้ข่าว นั้นอ่อนคุณค่าลง ก็จะทำให้การวินิจฉัยคุณค่าตกอยู่ในลำดับรองลงไป

8. ความกระทบกระเทือน (Consequence) เป็นผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กับมวลชน อาจเป็นผลกระทบทางความเป็นอยู่ การครองชีพหรือทางสังคม ผลกระทบ กระเทือนนี้ อาจเกิดโดยตรง หรือทางอ้อม เช่น การปรับอัตราภาษี มีผลกระทบต่อรายได้ของ ประชาชนผู้มีรายได้น้อย ข่าวอุทกภัย ภัยพิบัติ ข่าวการระเบิดของยานอวกาศแชลเลนเจอร์ เป็นต้น รายละเอียดของผลกระทบดังกล่าว จะได้รับการรายงานทั้งในเรื่องของความเสียหาย ทางทรัพย์สิน และชีวิตตลอดจนสาเหตุการเืองกัน

9. ความก้าวหน้า (Progress) ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในการพิจารณาคุณค่าข่าว โดยเฉพาะการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ความเปลี่ยนแปลงของสังคม การศึกษา ข้อมเป็นผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งสิ้น มนุษย์ย่อมมีความสนใจอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น

10. เพศ (Sex) ในโลกนี้สิ่งมีชีวิตทั้งหลายมีอยู่เพียง 2 เพศ คือ ชายและหญิง ความสนใจในเพศตรงข้ามจึงเป็นธรรมชาติของมนุษย์และสัตว์ จัดเป็นเรื่องใกล้ตัวมากที่สุดก็ว่าได้ ความผิดปกติทางเพศ หรือพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนจึงมักได้รับความสนใจเป็นพิเศษ องค์ประกอบข้อนี้ไม่ได้หมายถึง เฉพาะเรื่องระหว่างหญิงกับชายเท่านั้น แต่รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมด้วย เช่น การต่อสู้เพื่อแก้กฎหมายที่เสียเปรียบของสตรี การเรียกร้องความเสมอภาคระหว่างหญิงกับชาย เป็นต้น

องค์ประกอบของข่าวเป็นแนวทางอย่างหนึ่งในการกำหนดคุณค่าของข่าว และเป็นเครื่องวัดว่าควรจะนำเสนอข่าวใดก่อนหลัง ทำให้เกิดความเข้าใจการเลือกเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์มากขึ้น

ประเภทของข่าว

ดร.ณิ หิรัญรักษ์ (2538) ได้จัดประเภทของข่าวไว้ดังนี้

1. ข่าวหนัก (Hard News) ข่าวแบบนี้มีความสำคัญต่อคนกลุ่มใหญ่ ซึ่งได้แก่ ผู้อ่าน ผู้ฟัง และผู้สังเกต ข่าวประเภทนี้ได้แก่ข่าวในวงการรัฐบาล การเมือง การต่างประเทศ การศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ ศาล เป็นต้น

2. ข่าวเบา (Soft News) โดยปกติแล้วจะมีความสำคัญน้อยกว่าข่าวหนัก แต่มักได้รับความสนใจจากผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ดู มากกว่า ข่าวที่คนทั่วไปมักให้ความสนใจ ได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวข้อโง่ ข่าวตลกขบขัน เป็นต้น ข่าวประเภทนี้มักจะเป็นข่าวที่เน้นทางด้านให้เกิดอารมณ์มากกว่าให้ความรู้และการศึกษา

นอกเหนือจากองค์ประกอบของข่าว และประเภทข่าวแล้ว ข่าวที่ดีจะต้องมีคุณภาพ โดยคุณภาพของข่าวมีดังนี้

1. ข่าวจะต้องมีความถูกต้อง ไม่มีการขาดเงิน เนื้อหาที่สำคัญ ข้อความต่าง ๆ ตลอดจนคำพูดจะต้องเป็นจริง
2. ข่าวจะต้องมีความสมดุล ต้องมีการรายงานข่าวในทุกแง่ทุกมุม มีความสมบูรณ์ของเรื่องราว
3. ข่าวจะต้องมีความเป็นกลาง ปราศจากความมีอคติ และลำเอียงใด ๆ ทั้งสิ้น
4. ข่าวจะต้องมีความกะทัดรัดและชัดเจน ภาษาที่ใช้ต้องเข้าใจง่าย ไม่กำกวม
5. ข่าวจะต้องมีความสดและทันต่อเหตุการณ์ เรื่องราว เหตุการณ์ต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน อาจเกิดขึ้นมานานแล้ว แต่มีผลกระทบบางอย่างต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

ข่าวกีฬา ดร.ฉวี หิรัญรักษ์ (2538) กล่าวถึงการเสนอข่าวกีฬาโดยสรุปดังนี้
ในการเสนอข่าวกีฬาของหนังสือพิมพ์ โดยทั่วไปจะมีลักษณะรูปแบบเสนอข่าวซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

1. การเสนอข่าวกีฬาล่วงหน้าหรือก่อนเหตุการณ์ (Writing the Advance Story)
การเสนอข่าวตามลักษณะนี้ผู้เขียนข่าวจะพยายามให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านให้มากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันครั้งนั้น ๆ ดังนี้

- (1) ความสำคัญของการเล่นหรือการแข่งขัน
- (2) วิเคราะห์วิจารณ์การเล่นที่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม
- (3) รวบรวมคะแนนหรือบันทึกการเล่นคู่แข่งที่ผ่านมา
- (4) วิเคราะห์และเปรียบเทียบการเล่นคู่แข่งที่ผ่านมา
- (5) เหตุการณ์ที่ผ่านมาทีมมีการเล่นดีหรือไม่คืออย่างไร
- (6) ภูมิอากาศหรือสถานการณ์ทางธรรมชาติจะมีผลกระทบต่อการเล่นมาก

น้อยอย่างไร

- (7) ระบบการเล่นของแต่ละทีม
- (8) สภาพความพร้อมของนักกีฬาทั้งทางด้านจิตใจและร่างกาย
- (9) ความเด่นของนักกีฬา
- (10) ข้อคิดเห็นจากผู้ชม

(11) นักกีฬาเป็นที่นิยมชมชอบหรือที่เป็นขวัญใจ

(12) สภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ เช่น ผู้ชม กองเชียร์ พาเหรด หรือเสื้อวอร์มของนักกีฬา เป็นต้น

ในการเขียนข่าวกีฬาล่วงหน้า นักข่าวจะต้องไปพูดคุยและสัมภาษณ์ผู้คุมทีม นักกีฬาของแต่ละทีมด้วย

ลักษณะการเขียนข่าวล่วงหน้า อาจเขียนได้หลายแบบ เช่น

(1) การเขียนข่าวแบบตรงไปตรงมา การเขียนข่าวกีฬาแบบนี้ นักข่าวจะต้องเสนอข้อเท็จจริงของการแข่งขัน หรือเหตุการณ์ที่จะมีมาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น การเขียนวรรคนำก็จะคล้ายคลึงกับการเขียนวรรคนำของข่าวทั่ว ๆ ไป และการเขียนข่าวก็จะใช้การเขียนข่าวในรูปแบบของปริมาตรหัวกลับ

(2) การเขียนข่าวแบบให้ภูมิหลัง การเขียนข่าวแบบนี้ นักข่าวจะต้องให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความเป็นมาของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ว่ามีประวัติความเป็นมาและมีความสำคัญอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งให้รายละเอียดเกี่ยวกับแต้มคะแนน กลวิธีการเล่น

(3) การเขียนข่าวแบบทำนายล่วงหน้า การเขียนข่าวแบบนี้ ผู้เขียนจะต้องไม่มีอคติหรือลำเอียง แต่ต้องเขียนด้วยความรู้สึกที่น่าจะเป็นไปได้ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่เป็นจริงที่ผ่านมา หรือวิเคราะห์ วิจัย หรือสังเกตการณ์ ซึ่งรวมทั้งการพูดคุยกับผู้นำทีมและผู้จัดการแข่งขัน เป็นต้น

นอกจากจะเขียนข่าวแบบมีการทำนายล่วงหน้าแล้ว นักข่าวควรที่จะเพิ่มเติมความสำคัญของเรื่องในด้านอื่น ๆ เป็นการรายงานข่าวที่ให้รายละเอียดแก่ผู้อ่าน เช่น ผู้ชนะเลิศที่ถูกทำชิงต้องเสี่ยงต่อการพ่ายแพ้หรือไม่ คู่ปรับหรือคู่แข่งกันเป็นคู่ที่เคยผ่านการแข่งขันกันมาแล้วหรือไม่ อย่างไร แต่ละทีมมีการปรับปรุงทีมผู้เล่นอย่างไรบ้าง มีเทคนิคและลูกเล่นต่างกว่าที่เคยเป็นมาหรือไม่ แต่ละทีมมีการปรับปรุงทีมผู้เล่นอย่างไรบ้าง มีเทคนิคและลูกเล่นต่างกว่าที่เคยเป็นมาหรือไม่ ฯลฯ เป็นต้น

2. การเสนอข่าวกีฬาตามหลังเหตุการณ์

การเขียนข่าวแบบนี้จะเป็นการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ วรรณำของเรื่องจะบอกรายละเอียดเกี่ยวกับทีมผู้เล่น เวลา สถานที่ที่แข่งขัน นอกจากนี้ก็นักข่าวจะต้องรายงานความสำคัญดังต่อไปนี้

- (1) ผลการแข่งขันใครเป็นผู้ชนะ ชนะด้วยคะแนนเท่าไร
- (2) ความสำคัญของผลการแข่งขัน ผู้ครองแชมป์สามารถรักษาตำแหน่งของตนเองได้หรือไม่ ผู้ชนะถดถอยไปเป็นคนเดิมหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ ใครเป็นผู้ก้าวเข้ามาในตำแหน่งใหม่ เป็นต้น
- (3) รายงานข่าวที่ตื่นเต้นของการแข่งขัน โดยเฉพาะนาทีสุดท้ายของการแข่งขัน
- (4) เปรียบเทียบการเล่นของแต่ละทีม
- (5) รายงานผู้เล่นที่ดีที่สุดว่ามีใครบ้าง และมีวิธีเล่นและเอาชนะคู่แข่งได้อย่างไร
- (6) รายงานดินฟ้าอากาศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลกระทบต่อการแข่งขัน
- (7) ผู้คนที่เข้ามาชมการแข่งขันมีมากน้อยเพียงไร

ส่วนการเขียนเนื้อหาของเรื่องนั้น นักข่าวต้องให้ความสำคัญและความสนใจดังต่อไปนี้

- (1) ต้องอธิบายถึงการแข่งขันแต่ละฝ่ายชนะหรือแพ้ได้อย่างไร หรือทำไมถึงแพ้ชนะ เป็นต้น
- (2) อธิบายถึงวิธีการเล่นของแต่ละฝ่าย
- (3) อธิบายถึงผลกระทบที่ทำให้ผลการแข่งขันออกมาในรูปแบบนั้น
- (4) ใช้ข้อเท็จจริงในการอธิบายและให้ข้อคิดเห็น
- (5) ในการรายงานผลการแข่งขัน นักข่าวจะต้องเขียนด้วยความละเอียดรอบคอบและง่ายต่อการอ่านและเข้าใจ

สุรชา บุญเปี่ยม (2524) กล่าวถึงรูปแบบการนำเสนอข่าวกีฬา นิติขสาร และหนังสือพิมพ์ มีลักษณะต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการรายงานข่าวกีฬา เป็นการเสนอข่าวกีฬาโดยใช้รูปแบบของราย

งานข่าวนั้น โดยมากจะนิยมใช้วิธีการเขียนแบบปิรามิดหัวกลับ(Inverted Pyramid)มากที่สุด เพราะเป็น ลักษณะการเขียน ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของ การเสนอข่าวกีฬา เป็นวิธีการ ที่บอกถึงเนื้อหาข่าว ได้อย่างง่ายที่สุด และตรงใจความสำคัญของข่าวมากที่สุด

2. รูปแบบของคอลัมน์ตามตอาเรื่องกีฬา เป็นคอลัมน์ที่เกิด โอกาสให้ผู้อ่านซักถามปัญหาต่าง ๆ โดยจะมีทั้งคำถามและคำตอบอยู่ในคอลัมน์
3. รูปแบบของคอลัมน์วิจารณ์กีฬาเป็นคอลัมน์ที่วิจารณ์ทีมกีฬาเพื่อชี้แนะให้ผู้อ่าน ได้พิจารณาว่าทีมหรือนักกีฬาผู้ใดมีประสิทธิภาพหรือความพร้อมมากน้อยเพียงใด
4. รูปแบบของคอลัมน์สารคดีกีฬา เป็นคอลัมน์ที่เสนอสารคดีต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่อง รวหรือบุคคลสำคัญในวงการกีฬา มีลักษณะที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ เป็นสิ่งที่ประชาชน สนใจ
5. รูปแบบของภาพข่าวกีฬา เป็นการเสนอข่าวกีฬาในรูปแบบหนึ่ง โดยมากจะมีคำ บรรยายประกอบด้วย ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างแจ่มชัด
6. รูปแบบของคอลัมน์แจ้งผลการแข่งขันกีฬา เป็นการเสนอข่าวชนิดหนึ่งในสิ่ง พิมพ์ คือ จะรายงานผลของ การแข่งขันกีฬาชนิดต่าง ๆ อย่างสั้น ๆ
7. รูปแบบของคอลัมน์แจ้งกำหนดการแข่งขันกีฬา เป็นการแจ้งกำหนดการแข่งขัน กีฬาให้ผู้อ่านได้ทราบล่วงหน้า
8. รูปแบบของคอลัมน์ข่าวขุบขิบในวงการกีฬา เป็นลักษณะของการพูดเกี่ยวกับ เรื่องทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับบุคคลสำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับการกีฬา

3. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องกีฬา

กีฬา (Sport) เป็นคำที่ตัดทอนมาจาก Disport แปลว่า เล่น สนุก หรือทำให้ เพลิดเพลิน ณ ที่ใดที่หนึ่ง เช่น กลางแจ้ง ในอาคาร และการปฏิบัติกรใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อความ สนุกสนาน เพลิดเพลิน เพื่อออกกำลังกาย หรือฝึกหัดร่างกายและจิตใจให้มีลักษณะในการเล่น นั้น ๆ ภายใตกฎ กติกา เนื้อหาและขอบเขตของเวลาที่กำหนด ก็เรียกว่ากีฬาทั้งสิ้น (กรมพล ศึกษาศาสตร์ : 2527)

ในกฎบัตรระหว่างประเทศ ด้านพลศึกษา และการกีฬาขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (Unesco) มีนโยบายให้ประเทศต่าง ๆ ตระหนักว่า

พลศึกษาและการกีฬามีบทบาทสำคัญในอันที่จะช่วยปลูกฝังค่านิยมเบื้องต้น เพื่อพัฒนาไปสู่ความเป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบ และมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมพลศึกษา และการกีฬา ดังนี้

-ผู้มีบทบาทในด้านสื่อมวลชน พึงตระหนักถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบในการช่วยเหลือส่งเสริมพลศึกษา และการกีฬา เพื่อพัฒนาคุณค่า ด้านจริยธรรม และมนุษยธรรมให้เกิดขึ้นกับสังคม

-บุคคลในวงการพลศึกษา และการกีฬา และสื่อมวลชนควรมีสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เพื่อร่วมมือกันส่งเสริมการพลศึกษาและการกีฬาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น รวมทั้งให้ข้อมูลหรือข่าวสารที่ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้การฝึกอบรมผู้สื่อข่าว จึงควรแทรกความรู้ด้านพลศึกษา และการกีฬาไว้ด้วย

ดังนั้น การพลศึกษา และการกีฬาจะก้าวหน้าไปได้ด้วยดี เมื่อมีการร่วมมือกับสื่อมวลชน และการพลศึกษา และการกีฬาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงมี หรือได้รับการสนับสนุนของมนุษย์ทุกคน (รายงานการประชุมสัมมนาในระดับชาติ เรื่อง บทบาทของสถาบันการศึกษา การกีฬา และหน่วยงานต่าง ๆ และการออกกำลังกาย สำหรับทุกคน 21-24 พฤศจิกายน 2526 ณ ห้องประชุม กรมพลศึกษา อ้างใน บุญชัย รัตนะวีระประดิษฐ์, 2533)

การส่งเสริมการกีฬานั้นควรได้รับการส่งเสริมตั้งแต่เด็ก และควรพัฒนาคนไปเรื่อย ๆ จากการเป็นผู้เล่นจนเป็นทีมชาติ เป็นผู้ฝึกสอน และเป็นผู้จัดการทีม (เจษฎา เกียรติน, 2527 อ้างใน บุญชัย รัตนะวีระประดิษฐ์, 2533)

4. แนวคิดเกี่ยวกับภาพข่าว

ภาพถือเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ ซึ่งในแต่ละฉบับจะมีรูปแบบการนำเสนอภาพที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับนโยบายของหนังสือพิมพ์นั้น

เขาวินันท์ เชษฐรัตน์ (2525) ได้แบ่งภาพประกอบในหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ภาพถ่าย
2. ภาพวาด ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ
 - 2.1 ภาพวาดลายเส้น
 - 2.2 การ์ตูน

“ภาพทั้งสองประเภทนั้น ภาพถ่ายจะมีความเหมือนจริงมากกว่า เนื่องจากภาพถ่ายเป็นรูปแบบสูงสุดของการแสดงออกของมนุษย์พัฒนาการของเครื่องมือและอุปกรณ์การถ่ายภาพเป็นองค์ประกอบต่อเนื่องกับจำนวนภาพประกอบที่เป็นภาพถ่ายในหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ เป็นผลให้ภาพถ่ายแพร่หลายไปทั่วโลก และสร้างความเข้าใจอันเป็นสากลขึ้นได้” (เขวอนันท์ เภฏธีรัตน์, 2525)

ภาพถ่ายนั้นสามารถใช้ในการสื่อสารได้ตั้งแต่การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารระหว่างกลุ่ม ไปจนถึงการสื่อสารมวลชน โดยใช้การตีพิมพ์ภาพผ่านสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เช่น ในลักษณะของภาพโปสเตอร์ นิตยสาร แผ่นปลิว หรือหนังสือพิมพ์ แล้วทำการเผยแพร่ออกไปโดยไม่มีขีดจำกัด แม้กระทั่งผู้ที่ไม่รู้หนังสือ คนต่างชาติ ต่างภาษา ก็สามารถเข้าใจเรื่องราวจากภาพถ่ายได้จึงกล่าวได้ว่าภาพถ่ายเป็นภาษาสากล (International Language) ที่ทุกคนสามารถสื่อสารและเข้าใจกันได้ด้วยภาพถ่าย

จากคำพูดที่ว่า “ภาพ ๆ เดียวสื่อความหมายได้ดีกว่าคำพูดพันคำ” (A picture says more than thousand word) หรือสุภาษิตไทยที่ว่า “สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น” เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารด้วยภาพ และจากการศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์พบว่า การรับรู้ของมนุษย์รับรู้ได้สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับ การรับรู้จากประสาทสัมผัสอื่น ๆ และในเรื่องที่เกี่ยวกับความทรงจำ มนุษย์สามารถจดจำสิ่งที่เห็นได้ถึงร้อยละ 40 แต่จดจำสิ่งที่ได้ยินเพียงร้อยละ 20 เมื่อเป็นเช่นนี้การสื่อสารด้วยภาพจึงมีความสำคัญและมีประสิทธิภาพสูงในการสื่อความหมาย อันมีผลต่อการรับรู้และการจดจำของมนุษย์ได้ดีทางหนึ่ง (ประจัน วัลลิโก, 2532)

ในด้านการสื่อสารมวลชนมีการใช้ภาพถ่ายในหนังสือพิมพ์เป็นจำนวนมาก ภาพถ่ายที่ใช้ในหนังสือพิมพ์สามารถแบ่งออกตามเนื้อหาภาพได้ 4 ประเภท (กมล ฉายาวัฒนะ, 2530)

1. ภาพถ่าย
2. ภาพสารคดี
3. ภาพประชาสัมพันธ์
4. ภาพโฆษณา

โดยที่หนังสือพิมพ์มีหน้าที่หลักในการรายงานข่าว ดังนั้นภาพถ่ายจึงมีความสำคัญมาก เนื่องจาก “ภาพสามารถบอกรายละเอียดของเรื่องราวได้มากกว่าการบรรยายด้วยคำพูด แม้แต่คนที่อ่านหนังสือไม่ออกก็สามารถเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากขึ้น” (มาลี บุญศิริพันธ์, 2531)

การรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์มีทั้งการรายงานข่าวด้านเนื้อหาข่าว การรายงานข่าวด้วยภาพ ข่าวบางข่าวนั้นสามารถรายงานได้ด้วยภาพเพียงภาพเดียวก็ครอบคลุมเนื้อหาข่าวทั้งหมดได้ ซึ่งเป็นการประหยัดทั้งเวลาและเนื้อที่

ภาพถ่ายในหนังสือพิมพ์จึงมีความสำคัญและมีประโยชน์หลายประการ

ดร.ณิ หิรัญรักษ์ (2530) กล่าวว่า ภาพจะเป็นสื่อนำผู้อ่านเข้าไปใกล้ชิด และสามารถมองเห็นเหตุการณ์ได้อย่างผู้เห็นเหตุการณ์จริงคือตัวผู้สื่อข่าวเอง ภาพกระตุ้นให้ผู้อ่านรู้สึกผูกพันใกล้ชิดและคุ้นเคยกับบุคคลที่ปรากฏในข่าว และภาพจะช่วยเพิ่มความสนใจให้กับข่าว เรื่องราวที่เกี่ยวข้องด้วยดี

มาลี บุญศิริพันธ์ (2532) กล่าวว่า ภาพถ่ายช่วยให้ผู้อ่านมีโอกาสเห็นเหตุการณ์จริง ๆ เหมือนผู้สื่อข่าวได้พบ เป็นหลักฐานยืนยันถึงสิ่งที่ผู้สื่อข่าวเขียนบรรยายในข่าว เป็นการสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมกับผู้อ่าน ทำให้เกิดผลสะท้อนกลับ (Feedback) ได้ง่ายขึ้น ช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดผูกพันกับบุคคลในข่าวมากขึ้น ทำให้ผู้อ่านได้รู้จักบุคคลที่ปรากฏในข่าวบ่อย ๆ ว่าเป็นใคร มีบุคลิกลักษณะอย่างไร กระตุ้นให้ผู้อ่านมีความสนใจในเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และช่วยให้หนังสือพิมพ์มีสีสันน่าสนใจ อีกทั้งช่วยส่งเสริมการอ่านหนังสือพิมพ์ของผู้ที่ไม่ชอบอ่านข่าวละเอียด

คุณลักษณะของภาพถ่าย

ภาพถ่ายจะแตกต่างจากภาพถ่ายทั่วไป โดยภาพถ่ายจะต้องมีองค์ประกอบของข่าว สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ช่วงภาพถ่ายจำเป็นต้องถ่ายภาพที่มีคุณค่าของความเป็นข่าว ซึ่งภาพถ่ายควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (มาลี บุญศิริพันธ์, 2538)

1. ภาพถ่ายควรจะมียุทธศาสตร์ประกอบของความน่าสนใจ
2. ภาพถ่ายต้องมีคุณภาพและเนื้อหาสมบูรณ์เพื่อที่จะบอกเรื่องราวของเหตุการณ์ให้ผู้อ่านเข้าใจได้
3. ภาพถ่ายต้องสื่อความหมายในเรื่องที่ต้องการจะสื่ออย่างชัดเจน
4. ภาพถ่ายควรจะตอบคำถามให้แก่ผู้อ่านได้เหมือนกับ ได้อ่านความนำ ของข่าวหนึ่งข่าวคือ ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร
5. ภาพถ่ายควรมีคุณภาพดีพอสำหรับใช้กับระบบพิมพ์ กล่าวคือ กระบวนการทางเทคนิคในการผลิต สามารถเก็บรายละเอียดของเรื่องได้ทั้งหมดจึงต้องมีความคมชัด และสื่อเรื่องราวได้ทุกอย่างครบถ้วน

David P. Bergin (1967) กล่าวถึงคุณลักษณะของภาพถ่ายที่ฝ่ายกองบรรณาธิการ มี 3 ประการ คือ

1. คุณสมบัตินอกภาพ (Physical Quality) พิจารณาจากคุณภาพของภาพถ่าย เช่น ความคมชัด รายละเอียดของภาพ โทนสี
2. คุณสมบัตินอกภาพด้านเนื้อหาของภาพ (Photo Content) พิจารณาจากความสามารถในการบอกเรื่องราวของภาพ เรื่องราวนั้นต้องตรงประเด็น ภาพนั้นมีจุดที่น่าสนใจที่ใหญ่พอ และเป็นภาพที่มี Action นอกจากนี้ยังต้องมีองค์ประกอบเหล่านี้คือ
 - (1) มีความน่าสนใจ (Human Interest)
 - (2) มีความแปลก (The Odd or Unusal)
 - (3) มีความขัดแย้ง (Conflict or Combat)
 - (4) ความน่าสนใจนั้นมีความเป็นสากล (Universal Interest Situation)

(5) เป็นภาพที่ประกอบด้วยสัญชาตญาณ 4 ประการ (Four Basic Instincts) คือ เป็นภาพเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ (Survival) มื้องค์ประกอบทางเพศ (Sex) เกี่ยวกับความทะเยอทะยาน (Ambition) และภาพเกี่ยวกับการต่อสู้หนีภัย (Escape)

3. คุณสมบัติทางด้านนโยบาย (Editorial Policy) ขึ้นอยู่กับหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเช่น หนังสือพิมพ์บางฉบับจะไม่ตีพิมพ์ภาพศพและอุบัติเหตุ เนื่องจากเห็นว่าเป็นภาพที่น่าสยดสยอง ในขณะที่บางฉบับตีพิมพ์เนื่องจากอยากให้เป็นอนุสติสำหรับผู้อ่าน

सनััน ปีทมะทิน (2530) กล่าวถึงคุณลักษณะของภาพถ่ายที่ดีและเหมาะสมที่จะนำลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ 2 ประการใหญ่ ๆ คือ คุณลักษณะทางเรื่องราวและคุณลักษณะทางภาพ ดังนี้

คุณลักษณะทางเรื่องราว

ภาพถ่ายที่นำมาลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์นั้น จะต้องมึคุณลักษณะการเสนอเรื่องราวตรงตามวัตถุประสงค์ของหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีทั้งข่าวและบทความต่าง ๆ หลายประเภท แต่ละประเภทก็ต้องการภาพข่าวที่น่าสนใจมาประกอบเรื่องราวแตกต่างกันออกไป ฉะนั้นภาพที่จะนำมาลงตีพิมพ์ควรประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ ดังนี้

1. ภาพนั้นให้ข่าวสารความรู้
2. ภาพนั้นให้การศึกษา
3. ภาพนั้นให้ความตื่นเต้น
4. ภาพนั้นอธิบายเรื่องราวให้เข้าใจง่ายขึ้น
5. ภาพนั้นบอกบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ได้คิดไว้ก่อน
6. ภาพนั้นบอกเหตุการณ์ของข่าว

คุณลักษณะทางภาพ

ภาพถ่ายที่จะนำมาใช้ตีพิมพ์เป็นภาพถ่ายต้นฉบับสำหรับถ่ายทอดลงในแม่พิมพ์สำหรับตีพิมพ์ลงบนกระดาษตามระบบการพิมพ์ที่ต้องการจะพิมพ์ภาพนั้น ฉะนั้นภาพถ่ายต้นฉบับจะต้องมึคุณลักษณะทางภาพที่ดีและเหมาะสมเพียงพอที่จะให้เป็นภาพถ่ายได้ ฉั้คุณสมบัตินี้

1. การประกอบดีไม่ว่าในขณะถ่ายภาพหรืออัดขยายภาพเพื่อให้ภาพดูเด่นสะดุดตา และเรียกหรือความสนใจจากผู้อ่านได้
2. การเปิดหน้ากล้องดีพอ
3. มีสีสดหลั่นกว้างขวาง
4. มีความเปรียบต่างของสีพอดี
5. มองเห็นส่วนละเอียดละเอียดได้ชัดเจน
6. เป็นภาพที่คมชัด กระฉ่าง และแจ่มใส
7. เป็นภาพที่ไม่มีตำหนิ
8. ใช้กระดาษอัดขยายที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นภาพต้นฉบับ

ประเภทของภาพถ่าย

ในการรายงานข่าวนั้น ตัวข่าวสารที่จะเผยแพร่สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ตัวข่าวที่เป็นข้อความ ใช้ตัวหนังสือถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้รับสารได้รับทราบ และตัวข่าวที่เป็นภาพถ่าย ซึ่งถ่ายทอดโดยใช้ภาพถ่ายโดยตรง หรืออาจใช้เป็นส่วนประกอบของข่าวสาร เพื่อดึงดูดความสนใจให้เห็นเป็นจริงเป็นจัง อันจะเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้รับข่าวสารมากยิ่งขึ้น (กมล ฉายาวัฒน์, 2532)

ภาพถ่ายที่ต้นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ยังทำให้ผู้ดูภาพเกิดความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์ได้ด้วย เช่น รู้สึกสลด ขัดแย้ง ต่อต้าน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นจากการถ่ายภาพของช่างภาพที่มีความชำนาญและมีความรู้ด้านวารสารศาสตร์เป็นอย่างดี

A.E. Lossley (1971) กล่าวว่า ภาพถ่ายในหนังสือพิมพ์แบ่งกว้าง ๆ ออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. Hard News Picture
2. Soft News Picture
3. Filiers

กมล ฉายาวัฒน์ (2529) ได้แบ่งภาพถ่ายออกเป็น 3 ประเภทเช่นเดียวกันคือ

1. ภาพข่าว ณ ที่เกิดเหตุ เป็นภาพถ่ายจากเหตุการณ์จริง ภาพจะได้เรื่องดีมายน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ถ่ายภาพ ภาพข่าวประเภทนี้ได้แก่ ภาพข่าวกีฬา หรือภาพข่าวการเมืองในบางเรื่อง ภาพข่าวประเภทนี้จึงเป็นภาพที่มีคุณค่าทางข่าว และเป็นภาพที่หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีความต้องการมาก เนื้อหาในภาพบอกกล่าวเรื่องราวของข่าวได้เป็นอย่างดี จึงอาจสามารถทำให้ผู้อ่านทราบข่าวสารอย่างชัดเจนและถูกต้องยิ่งขึ้น

2. ภาพข่าวทั่วไป เป็นภาพที่มีเรื่องราวน่าสนใจเป็นข่าว แต่เนื้อหาของภาพขึ้นอยู่กับการศึกษาของช่างภาพหรือบรรณาธิการ อาจเป็นภาพของสิ่งที่ปรากฏอยู่เป็นประจำ แต่ถ่ายภาพมานำเสนอ เช่น ภาพการค้าขายสินค้าบนท้องทำริมถนนซึ่งมีความผิด

3. ภาพประกอบข่าว เป็นภาพที่มีได้ถ่ายขณะเกิดเป็นข่าวโดยตรง แต่ช่างภาพหรือบรรณาธิการภาพนำมาจากที่อื่น เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวนั้น

Arnold (1981) ได้แบ่งภาพถ่ายหนังสือพิมพ์ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ภาพเหตุการณ์หรือภาพ ณ ที่เกิดเหตุ คือ ภาพถ่ายจากเหตุการณ์จริง ซึ่งช่างภาพต้องมีความคล่องตัวที่จะถ่ายภาพให้นำเสนอได้

2. ภาพที่เตรียมไว้ล่วงหน้า หรือภาพที่นำมาจากแฟ้ม เป็นภาพที่ไม่ได้ถ่ายจากที่เกิดเหตุ เพราะลักษณะความสำคัญของข่าวบางชิ้นไม่ได้เป็นเหตุการณ์ แต่เป็นข่าวที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นข่าวการเมือง ฝ่ายภาพจึงต้องนำภาพมาจากแฟ้มภาพ ส่วนใหญ่จะเป็นภาพบุคคล นอกจากนี้อาจหมายถึง ภาพที่ช่างภาพนัดหมายถ่ายทำไว้ล่วงหน้า หรือเตรียมภาพในห้องแล็บ เช่น ภาพซ้อน หรือภาพเทคนิค

3. ภาพกราฟิก เป็นภาพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ภาพถ่าย เช่น ภาพสเก็ตซ์ ภาพการ์ตูน ภาพลายเส้น หรือภาพแผนภูมิต่าง ๆ หรืออาจรวมถึงภาพที่ได้มาจากการใช้คอมพิวเตอร์ด้วย

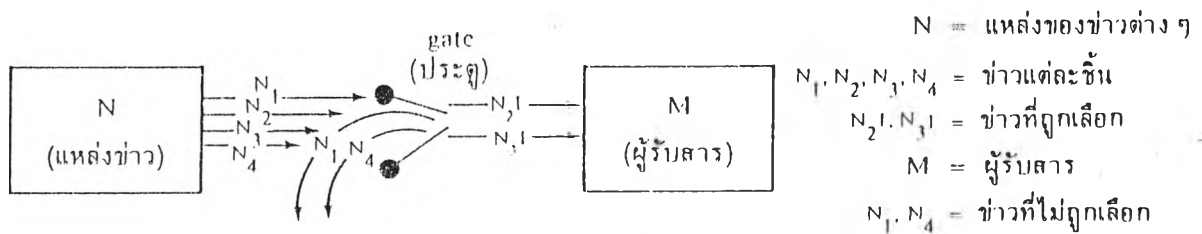
ปัจจุบันวิธีการเสนอข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ของไทยใช้รูปแบบเก่าเป็นส่วนใหญ่ คือ การรายงานข่าวด้วยตัวอักษรประกอบภาพถ่าย ซึ่งบางครั้งอธิบายรายละเอียดที่สลับซับซ้อนได้มาก หนังสือพิมพ์ในต่างประเทศจึงหันมานำอุปกรณ์ของมัลติมีเดียมาใช้สร้างภาพกราฟิกอธิบายข่าว เป็นที่นิยมของผู้อ่านเป็นอย่างมาก และเป็นแนวโน้มของหนังสือพิมพ์ในอนาคตที่ตัวอักษรน้อยลง แต่ภาพกราฟิกจะมากขึ้น (สุกัญญา สุกบรรทัด และคณะ, อ่างในเบญจวรรณ นรสิงห์, 2539)

ภาพข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับนั้นมีมากมายหลายภาพ มีทั้งภาพสีและขาวดำ มีทั้งภาพขนาดใหญ่และขนาดเล็ก มีทั้งภาพข่าวหน้าหนึ่งและข่าวบทความในหน้าใน ซึ่งแต่ละภาพก็อาจจะเป็นภาพข่าวเฉพาะด้านออกไป เช่น ภาพข่าวการเมือง ภาพข่าวกีฬา ภาพข่าวสังคม เป็นต้น

5. แนวคิดเรื่องนายประตูข่าวสาร (Gatekeeper)

พีระ จิระโสภณ (2525) กล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ “ผู้เฝ้าประตู” (Gatekeeper) นี้มาจากข้อเขียนของ เค เลวิน (Lewin, K., 1947) ซึ่งให้ข้อสังเกตว่า ข่าวสารมักจะไหลผ่านช่องทางต่าง ๆ อันประกอบไปด้วยบริเวณประตูที่ซึ่งมีการปล่อยหรือกักข่าวสารต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือโดยวิสัยทัศน์ของผู้เฝ้าประตูเองว่าจะยอมให้ข่าวสารใดไหลผ่านไปได้อย่างไรหรือไม่ ซึ่งแนวคิดนี้ได้ถูกนำมาอธิบายลักษณะการไหลของข่าวสารในกระบวนการสื่อสารมวลชน

ดี เอ็ม ไวท์ (White, D.M., 1950) ได้ให้แนวความคิดเรื่อง “ผู้เฝ้าประตู” ในการศึกษากิจกรรมของบรรณาธิการข่าว โทรพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอเมริกันฉบับหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมในการตัดสินใจคัดเลือกข่าวเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์นี้มีส่วนคล้ายกับหน้าที่ผู้เฝ้าประตู

แบบจำลองผู้เฝ้าประตูของ ดี เอ็ม ไวท์ (1950)

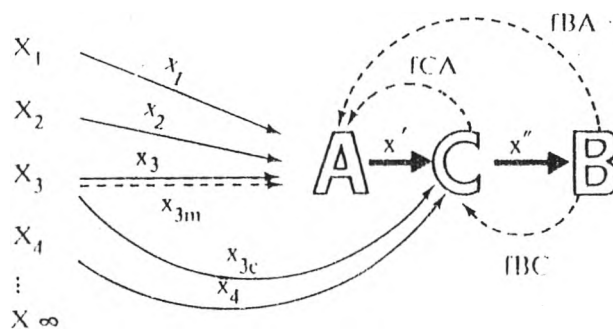
แบบจำลองผู้เฝ้าประตูของ ดี เอ็ม ไวท์ (1950)

แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นว่า จากต้นตอแหล่งข่าว (สำนักข่าวโทรพิมพ์) จะมีข่าวสารมากมายหลายชิ้นส่งมายังสำนักงานหนังสือพิมพ์ หรือสถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ต่าง ๆ บรรณาธิการข่าวจะทำหน้าที่คัดเลือกข่าวสารเพียงบางชิ้นเพื่อตีพิมพ์หรือออกอากาศ ส่วนอีกหลายชิ้นก็อาจถูกโยนทิ้งตะกร้า ข่าวสารที่ถูกคัดเลือกนี้จะถูกตัดแต่งให้เหมาะสมกับเวลา เนื้อที่ ลักษณะสื่อเพื่อส่งไปยังผู้อ่าน ผู้ฟังหรือผู้ชม

Gatekeeper คือ บุคคลที่ทำหน้าที่กั้นกรอง เลือกสรร ข่าวสาร เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน และจากการศึกษาสาเหตุของการตัดสินใจเลือกข่าวของบรรณาธิการ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกข่าว ได้แก่ (David Manning, 1950)

1. ทศนคติของบรรณาธิการที่มีต่อข่าว
2. ความเร่งรีบของเวลาที่ใช้ในการทำงานซึ่งมีจำกัด
3. คุณค่าของข่าว
4. คุณภาพของการเขียนข่าว

นอกจากการศึกษาของ ดี.เอ็ม. ไวท์ (David Manning White) แล้ว ในปี ค.ศ. 1957 เวสลีย์ (Westly) และแมคคลีน (Maclean) จึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับนายประจักษ์ข่าวสารมาสร้างเป็นแบบจำลองสำหรับการวิจัยทางสื่อสารมวลชน เรียกแบบจำลองนี้ว่า แบบจำลอง "A<B<C" โดยในแบบจำลองนี้ให้อักษร "C" หรือนายประจักษ์ข่าวสาร ซึ่งจะอยู่ในฐานะที่สำคัญคือ การรับข่าวสารต่าง ๆ ที่เรียบเรียงแล้วจาก "A" หรือผู้ส่งข่าว หลังจากนั้น ก็จะดำเนินการเพื่อส่งต่อไปยังผู้รับสาร (Audience) หรือ "B" หลังจากนั้น "C" จะรับข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback) จากผู้รับสารเอง ปกติแล้ว "C" จะทำหน้าที่เป็นเพียงสื่อ (Agent) หรือช่องทาง (Channel) ของ "B" ไม่ใช่ผู้ทำหน้าที่ผู้ส่งสาร (Communicator) "A" และ "C" ก็ไม่ใช่เป็นต้นกำเนิดของข่าวสารโดยตรงแต่อย่างใด (Westley & Mclean, 1957)

ขั้นตอนของกรรมกำวณำวณำในแบบจำลองการสื่อสารของเวลลีและแม็กสัน (ค.ศ. 1957)

แบบจำลองเชิงแนวคิดรวบยอดของเวลลีและแม็กสัน (1957)

X	- แหล่งข่าวสาร (News Source)
A	- ผู้ส่งข่าวสารอย่างมีความมุ่งหมาย (Communicator)
B	- ผู้รับสาร (Audience)
C	- ผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (Gatekeeper)
F	- ข้อมูลสะท้อนกลับ (Feedback)
FBA	- ข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้รับสารไปยังแหล่งข่าวสาร
FBC	- ข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้รับสารไปยังนายทวารดูข่าวสาร
FCA	- ข้อมูลสะท้อนกลับจากนายทวารดูข่าวสารไปยังผู้รับสาร

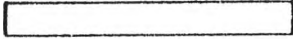
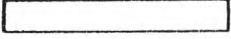

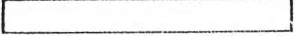

จากแบบจำลองดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บทบาทของช่องทางการสื่อสารตรงกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน อันได้แก่ หนังสือพิมพ์ ในการคัดเลือกข่าวสาร และผลิตข่าว บทความต่าง ๆ ถ่ายทอดไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสาร ซึ่งเป็นบทบาท “นายประตูข่าวสาร” ตามแบบจำลองของไวท์นั่นเอง

6. แนวคิดเรื่องการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda-Setting)

หน้าที่ในการจัดวาระของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่น ๆ มาจากแนวคิดที่ว่า การที่สื่อมวลชนให้ความสนใจต่อประเด็น หรือหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ทำให้ประชาชนได้รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาหรือประเด็นนั้น ตามที่สื่อมวลชนได้กำหนดไว้ นั่นคือ สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่จะรับรู้ถึงความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ที่สื่อมวลชนเป็นผู้เสนอ (วิล โฉตรกุล ณ อุรุขยา, 2534)

พีระ จิรโสภณ (2529) ได้กล่าวถึงหน้าที่สื่อมวลชนในการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณา เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1972 โดยแม็กคอมบ์ แม็กคอมส์ และโดนัลด์ โชว์ (McCombs, M.B. and Show D.L.) เป็นผู้เสนอแนะ อย่างไรก็ตามนักเขียนบางคนกล่าวว่าแนวคิดนี้มีใช้ของใหม่ วอลเตอร์ ลิปพ์มันน์ (Lippmann, W., 1922) เคยกล่าวความคิดเห็นในวารสาร Public opinion เมื่อปี ค.ศ. 1922 ถึงบทความของสื่อมวลชนว่า “สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างภาพต่าง ๆ ในหัวสมองของเรา” ซึ่งก็คล้ายคลึงกับแรงจูงใจ ความคิดในเรื่องหน้าที่ การกำหนดหัวข้อเรื่องให้พิจารณาของสื่อมวลชน ตามแนวคิดของแม็กคอมส์และโชว์ นอกจากนี้โคเฮน (Cohen, B.C.) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดในเรื่องนี้ เขาเคยกล่าวถึงอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ในการเป็นผู้บอกกับผู้อ่านว่าเรื่องอะไรควรจะคิด ซึ่งตรงกับแนวความคิดในเรื่องการกำหนดหัวข้อเรื่องให้พิจารณา

เคนนิส แม็กควอล และสเวน วินเดฮิล (McQuail D. and Windehl S.) กำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาเป็นลักษณะแบบจำลองดังนี้

ประเด็นปัญหา	การให้ความสนใจของสื่อมวลชน ต่าง ๆ กัน	การรับรู้ที่ตามมาของสาธารณชนต่อประเด็น เหล่านั้น
X_1		X_1
X_2		X_2
X_3		X_3
X_4		X_4
X_5		X_5
X_6		X_6

แบบจำลองการกำหนดหัวข้อเรื่องถ้าให้พิจารณา (แม็กเคลวและวินคาเรล, 1981)

แบบจำลองการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาของแม็กเคลวและวินคาเรล

ในการจำลองแบบนี้ X ทางซ้ายมือคือประเด็นปัญหาหรือหัวข้อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่สื่อมวลชนหยิบยกนำมาเสนอให้สาธารณชนได้รับทราบ การนำเสนอเรื่องเหล่านี้โดยสื่อมวลชนมากน้อยต่างกัน (แสดงโดยแท่งแนวนอน) ผลที่ตามมาคือ ทำให้สาธารณชนรับรู้ในประเด็นหรือหัวข้อต่าง ๆ เหล่านี้ไม่เหมือนกัน ประเด็นที่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนในการนำเสนอมากก็ได้รับการพิจารณาเป็นหัวข้อเรื่องที่สำคัญมาก (ขนาด X ทางขวามือแสดงระดับความสำคัญที่พิจารณาโดยสาธารณชน) ตามรูปแบบจำลองจะเห็นว่า X_1 , X_4 และ X_6 ได้รับความสนใจในการนำเสนอจากสื่อมวลชนมากได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญมาก ส่วนประเด็นอื่น ๆ (X_2 , X_3 และ X_5) ก็มีความสำคัญรองลงไปในสายตาของสาธารณชน

7. แนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

มีผู้ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาไว้ดังนี้

การวิเคราะห์เนื้อหาว่าเป็นวิธีที่มุ่งบรรยายและอธิบายเนื้อหาของสื่อสารมวลชนที่ง่าย ไม่มีเงื่อนไข ตรงไปตรงมา มีระบบและใช้หลักการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในกระบวนการสื่อสารสิ่งหนึ่งที่สำคัญคือ เนื้อหาที่สาร ซึ่งจะพบว่า “อะไร” เมื่อกล่าวถึงเนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันโดยทั่วไปจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับเสนอเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่องให้แก่ผู้อ่าน ดังนั้นสารที่ผู้วิจัยต้องการทราบว่า หนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับบอกอะไร เกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง และการเสนออย่างไร จึงต้องทำการศึกษาที่เนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับ ซึ่งการศึกษานี้อาจศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันเหล่านี้ทำได้โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Berelson, 1971)

“เป็นวิธีการศึกษาและการวิเคราะห์สื่อมวลชนในลักษณะที่มีระบบ มีความเป็นปรนัย และเป็นการวัดตัวแปรในเชิงปริมาณ แต่มักใช้ในการหาความสัมพันธ์หรือความถี่ของสิ่งที่ปรากฏในสื่อมวลชนชนิดต่าง ๆ” (Kerlinger, 1972)

“การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการวิจัยสื่อมวลชนชนิดหนึ่ง วิธีการนี้มุ่งเฉพาะถึงเนื้อหาของสื่อมวลชน จะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร รายการวิทยุ หรือโทรทัศน์ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อแสดงถึงแนวโน้มของการสื่อมวลชน” (เกษม สิริสัมพันธ์, 2507)

“การศึกษาที่มุ่งค้นหาลักษณะของการสื่อสารโดยเฉพาะ การสื่อสารในที่นี้รวมทั้งที่เป็นเอกสารที่เขียนและที่พูดด้วย การวิเคราะห์เนื้อหาที่มีลักษณะคล้ายการวิเคราะห์เอกสารดังกล่าวแล้ว แต่มีขอบเขตแคบกว่าเพราะมุ่งวิเคราะห์เฉพาะเนื้อหาสาระของเอกสารเป็นสำคัญ” (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2535)

Danielson (1993) จากความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหา จะมีค่าสำคัญ ๆ คือ วัตถุประสงค์ เป็นระบบ เป็นปริมาณ และที่ปรากฏชัด ได้นำค่าสำคัญ ๆ ของการวิเคราะห์เนื้อหา มาอธิบายดังนี้

วัตถุนิสัย หมายถึง กลุ่มที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่อาจอธิบายอย่างกระชับ ซึ่งคนต่างกลุ่มสามารถวิเคราะห์เนื้อหาประเภทเดียวกันโดยใช้คำจำกัดความเหล่านี้ และได้ผลออกมาเหมือนกัน ถ้าการวิเคราะห์เป็นแบบอัตวิสัย แทนที่จะเป็นแบบวัตถุนิสัย แต่ทุกคนก็จะมีการวิเคราะห์เนื้อหาของเขาเอง ดังนั้นวิธีการที่เป็นวัตถุนิสัย ผลที่ได้จะขึ้นอยู่กับระเบียบวิธีขึ้นอยู่กับผู้วิเคราะห์

เป็นระบบ หมายถึง การคัดเลือกเนื้อหาที่จะทำการวิเคราะห์ จำเป็นต้องไม่มีอคติ ไม่มีการกะเกณฑ์ล่วงหน้า หรืออีกนัยหนึ่งผู้วิเคราะห์ไม่สามารถเลือกที่จะตรวจสอบ เฉพาะบางประการในเนื้อหาที่เหมาะสม หรือสอดคล้องกับสมมุติฐานโดยไม่สนใจ ประเด็นอื่น ๆ ความหมายของการเป็นระบบนี้ทำให้เห็นชัดว่า การวิเคราะห์เนื้อหา ไม่ใช่เรื่องการโต้แย้งในข้อมูลที่มียุติ แต่เป็นเรื่องของการพิสูจน์เฉพาะจุด หรือวิธีการที่เป็นระบบ ประการแรกหมายถึง การนำระเบียบการชุดเดียวกันนี้ มาใช้กับเนื้อหาทั้งหมดที่นำมาวิเคราะห์ ประการที่ 2 หมายถึง การกำหนดกลุ่มจะใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อว่า เนื้อหาที่อยู่ในประเด็นทั้งหมดจะได้รับการวิเคราะห์ ประการสุดท้าย หมายถึง การวิเคราะห์ได้รับการออกแบบเพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการวิจัย

เป็นปริมาณ หมายถึง การเสนอผลของการวิเคราะห์ในรูปตัวเลข เป็นการกระจายความถี่ และจำนวนร้อยละ ในรูปแบบต่าง ๆ การเสนอด้วยวิธีนี้ช่วยให้เห็นได้ชัดว่าส่วนใดถูกต้องหรือผิดพลาด โดยอาศัยภาษาทางคณิตศาสตร์เข้าช่วย

ที่ปรากฏชัด หมายถึง เนื้อหาจะต้องได้รับการลงรหัสในขณะที่ปรากฏ

หน่วยของการวิเคราะห์เนื้อหา (The Unit of Content Analysis)

หน่วยของการวิเคราะห์เนื้อหาจะช่วยให้การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถอธิบายได้ในเชิงปริมาณ ซึ่งแบ่งออกเป็น

ก. หน่วยในการวิเคราะห์ Kerlinger (1972) ได้อธิบายถึงหน่วยสำคัญไว้ 5 หน่วยคือ

1. การใช้คำ (Word) เป็นหน่วยที่เล็กที่สุดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งคำอาจจะระบุหมายถึงกลุ่มคำ หรือบางครั้งเรียกว่าหน่วยสัญลักษณ์ (Unit of symbol) หรืออาจจะใช้ด้วยคำ

2. แนวคิดหลัก (Theme) เป็นหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ใหญ่กว่าคำ แนวคิดหลักนี้อาจจะปรากฏอยู่ในประโยคข้อความ อาจอยู่ในประโยคเดียวหรือประโยครวม ที่แสดงแนวคิดหลัก 1 แนวคิดในการวิเคราะห์ การใช้แนวคิดหลักนี้นับว่าเป็นหน่วยที่มีประโยชน์สูงสุดในการวิเคราะห์เนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นประโยคสำหรับการศึกษาผลกระทบของการสื่อสารมวลชนต่อสาธารณชน

3. คุณลักษณะ (Character) เป็นการกำหนดหน่วย โดยพิจารณาจากคุณลักษณะที่ปรากฏเช่น ในบทละคร เรื่องราว การตัดสินใจพิจารณาของหน่วยนี้จำเป็นต้องพิจารณาทั้งเรื่องจึงสามารถแยกแยะคุณสมบัติออกมาได้ เช่นการแยกแยะคุณสมบัติด้านการศึกษา สถานภาพทางการเงิน ศาสนา เชื้อชาติ เป็นต้น

4. รายเรื่อง (Items) เป็นหน่วยที่ใช้อย่างน้อยที่สุดในการวิเคราะห์เนื้อหา รายเรื่องของสื่อต่างกันจะต่างกัน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร บทความ สุนทรพจน์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ จดหมาย รายเรื่องเป็นการจัดเรื่องอย่างกว้าง ๆ โดยการวิเคราะห์เรื่องทั้งหมดและภายในรายเรื่องแต่ละเรื่องยังสามารถจัดแบ่งออกไปได้อีก เช่น ข่าว สามารถจัดเป็นกลุ่มเนื้อหา รายเรื่องได้อีก เช่น ข่าวภายในประเทศ ข่าวต่างประเทศ ข่าวเศรษฐกิจ ฯลฯ

5. การวัดเนื้อที่ และเวลา (Space and Time) เป็นการวิเคราะห์ที่ใช้วัดลักษณะทางกายภาพของงานสื่อสาร ความกว้างของคอลัมน์ จำนวนหน้า ความยาวของบรรทัด อาจจะวัดเป็นนาฬิกาสำหรับรายการวิทยุ และวัดเป็นคอลัมน์นิ้ว สำหรับหนังสือพิมพ์ ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถใช้หน่วยการวิเคราะห์หลาย ๆ ประเภทรวมกันตามความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น ๆ

ข. หน่วยในการระบุจำนวน (The Unit of Enumeration) ได้แก่

1. เนื้อที่ (Space) คือการวัดเนื้อหาด้วยจำนวน คือคอลัมน์นิ้ว คอลัมน์เซ็นติเมตร หน้า บรรทัด บ่อหน้า

2. การปรากฏ (Appearance) เป็นการนับคุณสมบัติของเนื้อหาของสารที่ต้องการการนับจะนับการปรากฏของเนื้อหาว่าปรากฏหรือไม่ปรากฏ

3. ความถี่ (Frequency) เป็นวิธีการที่ใช้มากที่สุดในการวิเคราะห์เนื้อหา เช่นการนับความถี่ในการใช้คำหนึ่ง ๆ เป็นต้น

4. ความเข้ม (Intensity) เป็นหน่วยในการระบุจำนวนที่ใช้ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำนิยาม และทัศนคติที่ปรากฏในเนื้อหาของสาร แล้วจัดทำเป็นสเกล เรียงลำดับข้อความที่แสดงความเข้มในเรื่องคำนิยาม และทัศนคติในเรื่องที่มีแนวคิดหลักเดียวกัน แต่มีการใช้คำ และส่วนประกอบของประโยคแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นตัวชี้ความเข้มที่แตกต่างกัน

วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ประภาวดี สืบสนธิ์ (2523) ได้สรุปขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหาหลังจากที่ทำความเข้าใจกับปัญหาที่จะศึกษา และกำหนดสมมุติฐาน ไว้ดังนี้ คือ

1. ศึกษางานที่ต้องการวิเคราะห์ในขั้นต้น กำหนดหรือสร้างกลุ่มเพื่อการวิเคราะห์ และหาพรรณี (Indicators) ที่เหมาะสมสำหรับแต่ละกลุ่มการวิเคราะห์ และเหมาะสมกับเนื้อหา

2. กำหนดกลุ่มที่จะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เช่น ถ้าต้องการศึกษารูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาจะวิเคราะห์ได้ตามต่อไปนี้คือ รูปแบบและประเภทงาน งานสื่อสาร รูปแบบของข้อความ และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์

3. กำหนดพรรณีสำหรับแต่ละกลุ่ม จากกลุ่มกว้าง ๆ ที่จะวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะหาพรรณีเป็นเครื่องชี้ว่าจะวิเคราะห์อะไร โดยผู้วิจัยต้องให้คำจำกัดความพรรณีที่กำหนดขึ้น ในการกำหนดกลุ่มและกำหนดพรรณีขั้นก่อนอาจจะสลับกันได้บางครั้ง ผู้วิจัยอาจจะสร้างพรรณีก่อน และหลังจากนั้นก็นำไปสร้างกลุ่มการวิเคราะห์

4. กำหนดหน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์ หน่วยของการวิเคราะห์ได้แก่ คำ ประโยค ตัวละคร รายการ การวัดเนื้อที่-เวลา

5. วิเคราะห์เนื้อหา โดยการเปรียบเทียบ หน่วยของการวิเคราะห์ให้ตรงกับพรรณี และกลุ่มเนื้อหาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะทำการแจกแจงความถี่โดยการจີดรอยคะแนน และนำผลมาวิเคราะห์ในเชิงปริมาณโดยหาค่าร้อยละ

โกวิท ประวาลพุกัญ (อ้างในประภาวดี สืบสนธิ์, 2523) ได้เสนอขั้นตอนในการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปได้ดังนี้

1. กำหนดเอกสารที่จะทำการวิเคราะห์ เช่น เล่มใด เรื่องใด
2. กำหนดจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์
3. กำหนดใจความสำคัญที่เป็นบรรทัดฐานหรือเกณฑ์ในการวิเคราะห์
4. ทดลองใช้เกณฑ์ที่จัดทำขึ้นในข้อ 3 แล้วตรวจสอบหาความเชื่อมั่น
5. ดำเนินการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยการแจกนับ ซึ่งอาจทำทั้งเล่ม หรือเลือกกลุ่มก็ได้
6. เมื่อวิเคราะห์ได้แล้วก็ดำเนินการใช้สถิติวิเคราะห์ แล้วดำเนินการเขียนรายงานต่อไป

ประโยชน์ของการวิเคราะห์

การวิเคราะห์เนื้อหา สามารถใช้ประโยชน์ในการศึกษาแนวโน้มของเนื้อหาไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาใดก็ตาม สามารถอธิบายถึงพัฒนาการของสาขาวิชาต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นขอบเขต และลักษณะของเนื้อหาในแต่ละช่วงเวลา และสามารถช่วยในการปรับปรุงเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม การวิจัยด้วยการวิเคราะห์เนื้อหานั้น มีข้อแตกต่างจากการวิจัยประเภทอื่น อยู่หลายประการ ได้แก่

1. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นเทคนิคการวิจัยอย่างหนึ่งที่ช่วยก่อให้เกิดสภาวะที่ผู้ได้รับการวิจัยไม่รู้ตัว ทำให้เกิดความเป็นธรรมชาติของข้อมูลที่ได้รับผลมาจากการวิเคราะห์เนื้อหาที่ศึกษาจรรยาบรรณ
2. การวิเคราะห์เนื้อหา สามารถนำมาใช้ได้กับข้อมูล ที่ไม่มีโครงสร้างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับเทคนิคการวิจัยอื่น เช่น การออกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นการวางแผนคำตอบให้กับผู้ตอบ ในขณะที่การวิเคราะห์เนื้อหานั้น ผู้วิจัยต้องสนใจข้อมูลทุกอย่างที่ส่งมาจากผู้ส่งสาร ซึ่งอาจประกอบด้วยภาษา เหตุผล จะไม่มีลักษณะของข้อมูลที่ถูกกำหนดโครงสร้าง ข้อมูลมาก่อนแล้ว
3. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความหมายของข้อมูล ตลอดจนกระบวนการทำให้ข้อมูลอยู่ในรูปของสัญลักษณ์ ซึ่งการวิจัยด้วยเทคนิคอื่น ๆ ไม่สนใจ

ใจในเรื่องของการใช้ภาษา การใช้ถ้อยคำในการตอบ และไม่มีการนำเอาคำตอบดังกล่าวมาทำให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์

4. การวิเคราะห์เนื้อหา สามารถใช้ได้กับข้อมูลที่มีความกว้างมาก ขณะที่การวิจัยแบบอื่น จะทำการศึกษาได้ในวงแคบ เช่น ศึกษาเฉพาะกรณี แต่เป็นการศึกษาแบบลึก

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธงชัย มหาไตรภพ (2532) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวสำหรับลงพิมพ์ในหน้าแรก” ผลการวิจัยพบว่า

-บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน ทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกข่าวเฉพาะข่าวหน้าแรก ส่วนบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สยามรัฐและเดลินิวส์ ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวรวมหน้าอื่นด้วย

-ปริมาณเนื้อที่ที่ลงข่าวในหน้าแรกรวมหน้าต่อ มีปริมาณใกล้เคียงกันในหนังสือพิมพ์ 3 ชื่อฉบับ ยกเว้นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

-จำนวนชิ้นข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีมากกว่าฉบับอื่น ๆ 1 เท่าตัว ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ 3 ชื่อฉบับ มีการลงพิมพ์ข่าวการเมืองมากที่สุด ยกเว้นหนังสือพิมพ์ไทยรัฐลงข่าวอาชญากรรมมากที่สุด

-ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจคัดเลือกข่าวของหนังสือพิมพ์ที่ศึกษามีความแตกต่างกัน โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จำแนกไว้ได้แก่

คุณค่าของข่าว (News Values)

ความสนใจส่วนตัว (Personal Interest)

การทำงานของเจ้าหน้าที่คัดเลือกข่าวจะทำงานเป็นหมู่คณะ

ขงยุทธ พุฒะเนียด (2532) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ลักษณะของภาษาที่ใช้ในการบรรยายข่าวกีฬาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์และนิตยสารกีฬาภาษาไทย” ผลการวิจัยพบว่า

ภาษาที่ใช้ในการบรรยายข่าวกีฬามีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากภาษา ปกติ คือ

- (1) เทคนิคด้านรูปประโยค
- (2) เทคนิคด้านหน่วยคำ
- (3) ด้านคำศัพท์
- (4) เทคนิคด้านรูปประโยค

นอกจากนี้ผู้เขียนบรรยายข่าวกีฬาใช้กลวิธีต่าง ๆ มากน้อยต่างกัน กีฬาที่ใช้กลวิธีต่าง ๆ มากที่สุด ได้แก่ ฟุตบอลและมวย ซึ่งเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมในสังคมไทยปัจจุบันสูงสุด และที่ใช้ใ้ช้บ่อยที่สุด ได้แก่ วิ่งแข่ง ขกน้ำหนัก วินเซิร์ฟ และแฮนด์บอล

Douglas A. Anderson ทำการศึกษาเรื่อง “การทำข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์รายวัน” พบว่า

-บรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุดจะยังมีประสบการณ์ในการเขียนข่าวกีฬามาก รวมทั้งประสบการณ์ในการเขียนที่ไม่ใช่ข่าวกีฬาด้วย จำนวนพนักงานเขียนข่าวแบบประจำและแบบชั่วคราวจะมีมากขึ้นตามจำนวนยอดจำหน่าย แบบการเขียนเหมือนกับที่เลขที่ตามมา

-ปริมาณการเสนอข่าวกีฬาจะเพิ่มขึ้นตามปริมาณยอดจำหน่ายยิ่งกว่าปริมาณของข่าวกีฬาที่สนับสนุน ก็คือ คุณภาพของข่าวที่จะนำมาเสนอต่อผู้อ่าน ดังนั้นนักข่าวกีฬาจึงต้องพยายามที่จะเพิ่มคุณภาพและปริมาณของข่าวกีฬาไปพร้อม ๆ กัน

-อุปสรรคที่สำคัญต่อคุณภาพและปริมาณข่าวกีฬาก็คือ ปริมาณของนักข่าว ซึ่งปัจจุบันนี้ยังไม่เพียงพอที่ต้องปรับปรุง เนื่องจากผู้อ่านในปัจจุบันมีความสนใจในข่าวกีฬามากขึ้น

บุญชัย รัตนะวีระประดิษฐ์ (2533) ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับข่าวสารเกี่ยวกับกีฬาทางวิทยุโทรทัศน์กับความสนใจ และการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาของเยาวชนศึกษาเฉพาะเยาวชนที่เป็นสมาชิกของศูนย์ส่งเสริมกีฬาของศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) พบว่า

-เยาวชนชาย และหญิงเปิดรับข่าวสารทางด้านกีฬาที่แพร่ภาพทางวิทยุโทรทัศน์แตกต่างกัน โดยที่ชายเปิดรับข่าวสารมากกว่าหญิง และพบว่ากีฬาที่แพร่ภาพส่วนใหญ่เป็นกีฬาที่ผู้ชายเล่นมากกว่าผู้หญิง เช่น ฟุตบอล มวย และแข่งรถ

-เยาวชนที่มีอายุ แตกต่างกัน ระดับการศึกษาแตกต่างกัน และรายได้แตกต่างกัน เปิดรับข่าวสารทางด้านกีฬาที่แพร่ภาพทางวิทยุโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน

-การเปิดรับข่าวสารการกีฬาจากวิทยุโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความสนใจในการเล่นกีฬา และเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชน โดยเยาวชนนั้นชมรายการเกี่ยวกับกีฬาจากวิทยุโทรทัศน์เพื่อต้องการทราบรายละเอียดของข่าวสารเพื่อไปชมการแข่งขัน พร้อมทั้งต้องการเห็นความสามารถของนักกีฬาดีเด่น และเพื่อศึกษาถึงวิธีการเล่น และเตรียมตัวที่จะเล่นกีฬาต่อไป